

Marthe Donas, *Nature morte* © Cedric Verhelst

Een verhaal van warm en koud

De collectie FIBAC

In afkortingen gaat zelden passie schuil. FIBAC is een uitzondering op die regel. De F en de I die aan Belgian Art Center voorafgaan, getuigen van het huwelijk tussen Filips en Ingrid De Ferm-de Bruyn, dat tevens een huwelijk met de kunst is.

Het Filips Ingrid Belgian Art Center in Berchem vertelt de geschiedenis van een eeuw abstracte kunst in België. Die liefde voor de kunst delen Filips en zijn vrouw in een gebouw dat van modernistische parochiezaal werd omgetoverd tot een tempel voor moderne kunst. Bezoekers zijn er van harte welkom, op uitnodiging en op één voorwaarde: wie binnen-

komt, moet bereid zijn om minstens een uur aandachtig te luisteren naar een van de uitmuntende gidsen, onder leiding van Peter Pauwels, met wie Filips en Ingrid samenwerken. Want daarover is hij formeel: 'Je moet een verhaal vertellen. Daarmee open je een wereld voor je bezoekers, in dit geval de wereld van "warme" en "koude" Belgische abstractie.' Zonder inhoud vervalt het gesprek over abstracte kunst in gekeuvel over lijn, vorm en kleur, en loert de valkuil van het zuiver decoratieve om de hoek.

WARM HART VOOR DE PIONIERS

Precies daarom beklemtoont Filips graag dat de wortels van de abstracte kunst liggen bij de pioniers die voor, tijdens en kort na de Eerste Wereldoorlog experimenteerden met nieuwe vormen als blauwdruk voor een al even nieuwe samenleving. Nogal wat pronkstukken van de collectie dateren uit deze historische periode. 'Mijn ziel zit bij die echte avant-garde. Die is heilig voor mij. De werken zijn moeilijker te vinden, maar dat

Bernd Lohaus, *zonder titel*

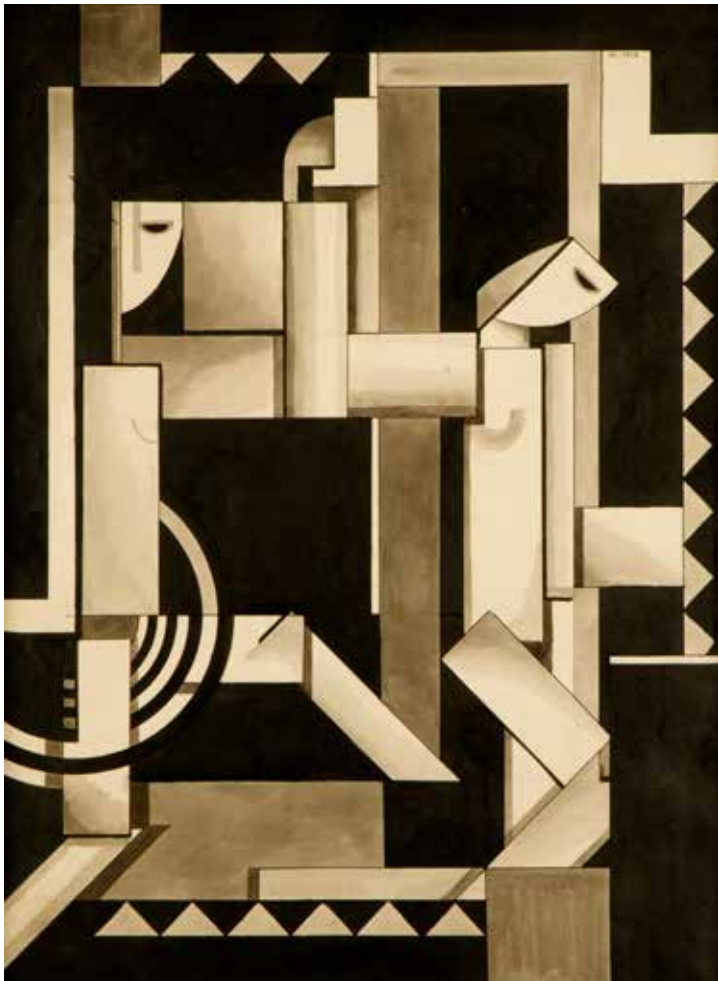

Filips De Ferm:
**'Mijn ziel zit bij die echte avant-garde.
Die is heilig voor mij. De werken zijn
moeilijker te vinden, maar dat maakt
het net leuk'**

Filips De Ferm naast het werk van Jozef Peeters, *Compositie*, 1921 © Siska Vandecasteele

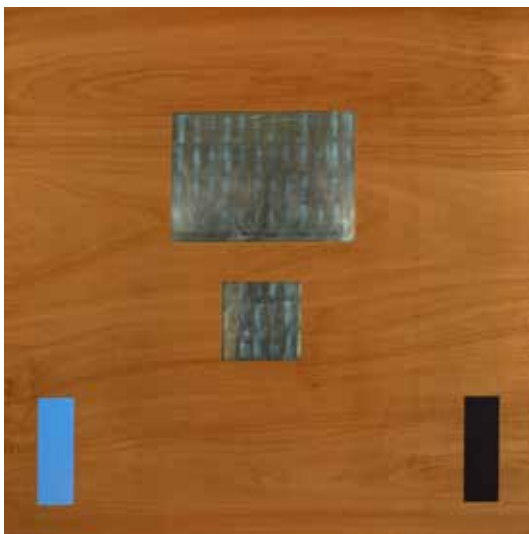
Filips De Ferm: 'Dit recent opgedoken schilderij van Jules Schmalzigaug is een feest, een werk vol elektriciteit'

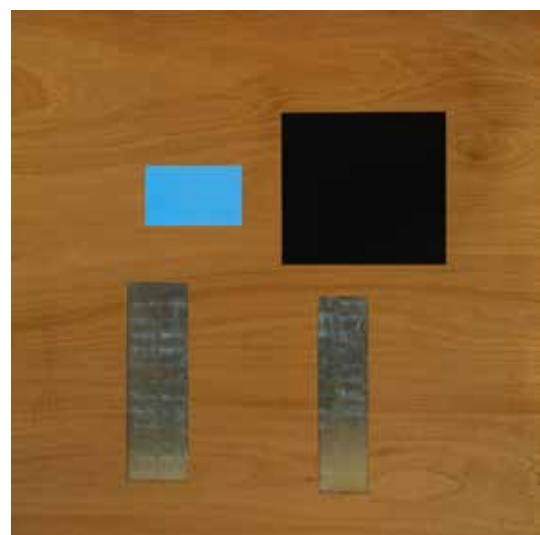
Jos Leonard, *Les danseuses*

maakt het net leuk.' Zo hangen hier een ongemeen zeldzaam abstract schilderij op doek van Jozef Peeters en een futuristische compositie van Edmond Van Dooren.

Een andere uitschieter is een recent opgedoken schilderij van Jules Schmalzigaug, de Antwerpenaar van Duitse origine die nog voor de Grote Oorlog in Parijs en Italië kennismaakte met het allermodernste dat de Europese kunstmarkt te bieden had. Deze futuristische impressie van de Piazza San Marco en gondels in Venetië uit 1913 is zonder meer 'een feest, een werk vol elektriciteit'. In 1914 hing het op de grote futurismententoonstelling in Rome, waaraan Schmalzigaug deelnam. Sindsdien

Philippe Van Snick, *Asymmetrisch 1 en 2, 1988-1989*
© Cedric Verhelst

Jules Schmalzigaug, *San Marco*, 1913-1914 © Cedric Verhelst

was het kwijt, tot ze mij twee jaar geleden plots belden uit Italië.’

Filips collectioneerde de meeste van deze vroege werken als jongeman. Tot op zekere hoogte was dat toen onontgonnen terrein. Filips laat niet na de voortrekkersrol van de Antwerpse kunsthandelaar en -verzamelaar Ronny Van de Velde in de verf te zetten. ‘Het komt Ronny toe dat hij bijvoorbeeld Schmalzigaug opnieuw aan de oppervlakte heeft gebracht en bovendien ook in creatieve zin met die periode aan de slag is gegaan.’

EEN VERHAAL DAT DOORLOOPT

De collectie historische avant-gardekunst van Filips en Ingrid De Ferm

groeiende gestaag. ‘Op de duur heb je werken thuis, op kantoor bij bank Delen ... Je wil echter meer mensen met die kunst laten kennismaken. Toen ik stilaan pensioengerechtigd werd, zijn we daarom op zoek gegaan naar een ruimte. Een vijftal jaar geleden hebben we dit pand gekocht en verbouwd. Dan heb je plots veel meer plaats. Zo zijn er ook meer latere Belgische abstracte kunst beginnen verzamelen.’ De solide basis van de FIBAC-verzameling werd de voorbije jaren verrijkt met twee nieuwe pijlers: de koude abstracten uit de naoorlogse jaren en een keure van hedendaagse kunstenaars. Ook fotografie uit de jaren 1950-70 heeft intussen een mooie plaats in de collectie.

Bij de koude abstracten vallen enkele monumentale schilderijen van de in 2014 overleden Guy Vandenbranden op. Filips: ‘Over hem hebben we samen met galerie Callewaert-Vanlangendonck een boek en een tentoonstelling samengesteld. Zij brengen die naoorlogse periode erg goed in beeld. Dit najaar zullen we met hen ook werken rond Mark Verstockt. Het nieuwe tijdelijke kantoor van Delen Private Bank in de BP-buiding van Léon Stynen is daar de perfecte ruimte voor. Stynen en Verstockt gaan fantastisch samen.’

Wanneer we het podium achteraan in de parochiezaal opstappen, begeven we ons meer op het terrein van Ingrid. Zij krijgt het laatste woord

wanneer het op de selectie hedendaagse kunstenaars aankomt. 'Ook zij is de historische avant-garde heel genegen, maar volgt zelf meer de hedendaagse kunst. Dat zorgt voor een interessante wisselwerking tussen ons. En soms voor zware discussies.' Een van de werken die onmiddellijk tot de verbeelding spreken, is een sculptuur van Bernd Lohaus. Met de krachtige maar poëtische uitdruktingsvorm die hem zo eigen is, verbeeldt Bernd Lohaus zijn gezin in een compositie van houten balken.

zou kunnen doorverkopen. Kunst verzamelen is voor mij vooral heel ontspannend. Het doel is enerzijds de passie, al is dat geen doel op zich. Anderzijds vind ik dat wij als Vlamingen te weinig fier zijn op onze kunst. Mensen moeten ervoor openstaan. Ik wil mijn steentje bijdragen door hen te leren kijken naar avant-gardekunst.'

Het werk van Marthe Donas waarnaar De Ferm informeerde, bleek helaas al verkocht. Decennia later

Filips De Ferm:
'Ik vind dat wij te weinig fier zijn op onze kunst. Mensen moeten ervoor openstaan. Ik wil mijn steentje bijdragen door hen te leren kijken naar avant-gardekunst'

vond datzelfde schilderij van de vrouwelijke pionier van de abstracte kunst in België alsnog zijn weg naar de FIBAC-collectie. Op de terugweg naar huis vraag ik me af welke moraal hieruit spreekt. Misschien gaat het over de aanhouder die altijd wint. Of is het toch de passie voor de kunst die het laatste woord krijgt?

| Dennis Van Mol

FIBAC

Jozef Wautersstraat 21, Berchem
Bezoek op afspraak: fibac@delen.be

PASSIE TONEN

Na een koffie in de bar boven (waar vroeger de onderpastoor sliep), wandel ik buiten met in mijn hoofd een bruisend overzicht van meer dan honderd jaar abstractie in België. Bij het buitengaan krijg ik nog een anekdote mee. Filips vertelt hoe klein en onzeker hij zich voelde toen hij als jongeman zijn 'stoute schoenen aantrok' en bij Galerie Patrick Derom prijs vroeg voor een werkje dat hem gevoelsmatig sterk aansprak. 'Ik heb nog nooit iets gekocht vanuit de gedachte dat ik het later voor meer

Marc Verstockt, *Kubus Plexi* en *Kubus Spiegel*